

REAGAVIMO Į ELEKTRONINES PATYČIAS REKOMENDACIJOS

Dėl COVID-19 pandemijos visame pasaulyje susidariusi situacija skatina ieškoti naujų kasdieninio gyvenimo ir darbo sprendimų. Ne išimtis ir patyčių prevencija mokyklose. Vykstant nuotoliniam mokymui didėja rizika, kad moksleiviai patirs ar patys įsitrauks į elektronines patyčias. Dėl to svarbu žinoti ir dar kartą prisiminti, kaip jas laiku atpažinti ir tinkamai reaguoti. Žemiau pateikiame šia tema naudingų internetinių nuorodų sąrašą bei kontaktus, kuriais galite kreiptis susidūrus su patyčiomis elektroninėje erdvėje.

Olweus (1993) išskiria tris pagrindinius patyčių reiškinių ypatumus:

- Patyčios yra tyčiniai veiksmai. Tai reiškia, kad besityčiojantis vaikas dažniausiai supranta, kad savo veiksmais skaudina kitą (-us) ir daro tai sąmoningai.
- Toks elgesys yra pasikartojantis. Agresyvus veiksmas, įvykęs vieną kartą, dar nėra patyčios. Patyčiomis vadiname tokį elgesį, kuris vyksta sistemingai tam tikrą laiką.
- Tyčiojantis akivaizdi psichologinė ar fizinė jėgos persvara. Vadinasi, puolamas vaikas jaučiasi silpnesnis už skriaudėjus ir negali nuo jų apsiginti.

ELEKTRONINĖS PATYČIOS

Elektroninės patyčios yra bet kokia patyčių forma, vykdoma internete arba naudojant informacines technologijas. Kadangi vieta, kurioje vyksta pamokos yra vieša, todėl nuotolinio mokymosi metu visiems privaloma laikytis etikos principų, asmens duomenų, autorinių teisių apsaugos reikalavimų bei neperduoti suteiktų prisijungimų tretiesiems asmenims. Neteisėtas prisijungimas, duomenų perėmimas ir panaudojimas užtraukia baudžiamąją atsakomybę.

Elektroninių patyčių rūšys

- **Sąmoningi įžeidinėjimai** virtualioje erdvėje, kai vaikas įžeidinėjamas viešai kitiems matant ar girdint, siekiama sulaukti pasipiktinusių reakcijų bei sukelti konfliktą internete.
- **Priekabiavimas** asmeninėmis ar viešomis žinutėmis, skambučiais ir ar kitais būdais.
- **Apsimetimas** kitu asmeniu ir kenkimas jo reputacijai, melagingos informacijos skleidimas apie kitą asmenį: įsilaužimas į kito asmens socialinių tinklų paskyrą, elektroninį paštą, Eduka dienyne arba naujų paskyrų kūrimas naudojantis kito asmens asmenine informacija.
- **Dalinimasis** kito asmens nuotraukomis, vaizdo įrašais, pokalbiais.
- Pasikartojantis **gąsdinimas** ir **persekiojimas** siekiant įbauginti kitą asmenį.
- **Atstūmimas** ir **nepriėmimas** į draugų grupę pokalbių kambariuose, socialiniuose tinkluose, pavyzdžiui, vienos klasės mokiniai susitarę ištrina vieną savo bendraklasi iš savo draugų sąrašo.
- Apgaulės būdu išgautos asmeninės informacijos **paviešinamas** tretiesiems asmenims.

Daugiau informacijos apie elektronines patyčias rasite čia:

- www.bepatyciu.lt
- www.auguinternete.lt
- www.draugiskasinternetas.lt

REKOMENDACIJOS MOKNIAMS

TU GALI SUSTABDYTI ELEKTRONINES PATYČIAS!

Elektroninės patyčios – tai žeminantis ir skaudinantis elgesys, vykstantis virtualioje erdvėje: nuotolinėse pamokose, socialiniuose tinkluose, žaidimų forumuose, programėlėse, SMS žinutėse.

Jei iš tavęs tyčiojasi nuotolinėse pamokose, Tu gali ir turi tai padaryti:

- pasakyk besityčiojančiam asmeniui, kad baigtų tyčiotis;
- įspėk besityčiojantį asmenį, kad apie jo veiksmus bus informuojami jo tėvai (globėjai), mokytojas, klasės vadovas, progimnazijos administracija bei aukštesnės institucijos;
- jeigu patyčios vis dar tęsiasi, paprašyk mokytojos (-o), kad asmenį, kuris tyčiojasi pašalintų iš nuotolinės pamokos;
- išsaugok užgauliojančias žinutes ir/ar kitą informaciją ir ją nusiųsk klasės vadovui.

Jei iš tavęs tyčiojasi kitose internetinėse erdvėse (socialiniuose tinkluose, žaidimų forumuose ar kt.), Tu gali ir turi tai padaryti:

- įspėk besityčiojantį asmenį, kad apie jo veiksmus bus informuoti jo tėvai (globėjai), mokytojai, progimnazijos administracija bei aukštesnės institucijos;
- surink informaciją (užgauliojančias žinutes, vaizdo įrašus ir/ar kitą informaciją), kurią vėliau bus galima perduoti suaugusiems;
- kreipkis pagalbos į tėvus (globėjus), progimnazijos darbuotojus (administracijos atstovus, klasės vadovą, socialinį pedagogą) ar kitus suaugusius asmenis, kuriais pasitiki.

Jei Tu matai, kad internetinėje erdvėje (vaizdo pamokose, socialiniuose tinkluose, žaidimų forumuose ar kt.) vyksta patyčios, Tu gali ir turi tai padaryti:

- būk pozityviai aktyvus stebėtojas, kuris pastebėjęs netinkamą kitų elgesį, imasi veiksmų;
- įsikišk, pasikalbėk su vaiku, kuris patiria elektronines patyčias, padėk jį kreiptis pagalbos;
- išsaugok elektronines patyčias liudijančius įrodymus;
- neprisidėk prie elektroninių patyčių, nekomentuok, nesidalink postu;
- kreipkis pagalbos į suaugusius asmenis arba emocinės pagalbos liniją.

Jei tau nedrąsu ir emociškai sunku atvirai apie tai kalbėti, Tu gali kreiptis į anonimines emocinės paramos linijas (paslaugos nemokamos):

- „Vaikų linija“, tel. 116111, www.vaikulinija.lt
- „Jaunimo linija“, tel. 8 800 28888, www.jaunimolinija.lt
- „Pagalbos vaikams linija“, tel. 116111, www.pagalbavaikams.lt

REKOMENDACIJOS TĖVAMS (GLOBĖJAMS)

Jei įtariate, kad Jūsų vaikas patiria patyčias internete, Jūs galite ir turite tai padaryti:

- pakalbėkite su savo vaiku, kas tai yra patyčios ir kaip jas atpažinti;
- padrąsinkite jį, kad patyčias galima sustabdyti;
- padėkite vaikui surinkti visą informaciją apie patiriamas patyčias, kurią vėliau būtų galima panaudoti atvejo analizei;
- kreipkitės pagalbos į klasės vadovą, progimnazijos administracijos atstovus, socialinį pedagogą.

Jei Jūsų vaikas tyčiojasi arba kitaip nepagarbiai bendrauja internete:

- pakalbėkite su juo apie tai, kas yra patyčios ir kokios to pasekmės;
- namuose sukurkite taisykles, kas nutiks jei patyčios nesiliaus;
- bendradarbiaukite su klasės vadovu, progimnazijos administracija, socialiniu pedagogu, aptarkite susidariusią situaciją.

Daugiau informacijos apie vaikų saugumą internete ir elektronines patyčias rasite šiuose informacijos šaltiniuose:

- <https://www.bepatyciu.lt/tevams/apie-elektronines-patycias/tevams/> - skyriuje „Tėvams“ rasite įvairios informacijos apie tėvų vaidmenį elektroninių patyčių situacijose;
- <https://www.draugiskasinternetas.lt/> - pati įvairiausia informacija mokiniams, tėvams, mokyklų darbuotojams apie saugų elgesį internete;
- <https://auguinternete.lt/> - informacija tėvams, mokytojams ir tiems, kurie „auga“ internete;
- <https://svarusinternetas.lt/> - interneto „karštoji linija“, kurioje galima pranešti apie internete aptiktą netinkamą ar kitą žmogų žeidžiantį turinį;

Jei Jums reikia emocinės paramos įveikiant vaikų auklėjimo sunkumus, kreipkitės į anoniminę psichologinės pagalbos liniją „Tėvų linija“ tel. 8 800 900 12, www.tevulinija.lt.

**KARTU MES GALIME SUSTABDYTI
ELEKTRONINES PATYČIAS!**

REKOMENDACIJOS MOKYTOJAMS, PROGIMNAZIJO DARBUOTOJAMS

Virtuali pamoka - vieša erdvė, nes joje yra daug vaikų ir mokytojas, todėl pasikartojantys necenzūriniai žodžiai, gestai, piešiniai, kiti trikdžiai traktuojami kaip chuliganiškas elgesys.

Prasidėjus mokymuisi nuotoliniu būdu, klasės vadovas turi supažindinti auklėtinius ir jų tėvus (globėjus) su:

- Reagavimo į elektronines patyčias rekomendacijomis;
- Lietuvos policijos informacija dėl galimų administracinių nuobaudų taikymo esant viešosios tvarkos pažeidimui;
- padrąsinti mokinius, jų tėvus (globėjus) kreiptis pagalbos į progimnazijos darbuotojus (administracijos atstovus, klasės vadovus, socialinį pedagogą) dėl patiriamų elektroninių patyčių.

Jei vaizdo pamokoje pastebimos ar įtariamoms galimai vykstančios patyčios, Mokytojas gali ir turi tai padaryti:

- pamokos pradžioje susitarti dėl taisyklių, kas gali nutikti, jei nuotolinėje pamokoje bus vykdomos patyčios;
- įtarus besityčiojančią asmenį, kad apie jo patyčias bus informuoti jo tėvai (globėjai), progimnazijos darbuotojai (administracijos atstovai, klasės vadovas, socialinis pedagogas);
- išsisaugoti elektronines patyčias liudijančius įrodymus;
- jei patyčios tęsiasi, nedelsiant pašalinti trukdantį asmenį iš virtualios pamokos;
- apie patyčių atvejį nedelsiant informuoti besityčiojančio mokinio tėvus (globėjus), progimnazijos darbuotojus (administracijos atstovus, klasės vadovus, socialinį pedagogą).

Elektroninių patyčių prevencija Kelmės „Kražantės“ progimnazijoje vykdoma vadovaujantis:

- Kelmės „Kražantės“ progimnazijos direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 22 d. įsakymu Nr. D- 72 patvirtinta „Kelmės „Kražantės“ progimnazijos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarka“;
- Kelmės „Kražantės“ progimnazijos direktoriaus 2020 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. D-36 patvirtintomis „Reagavimo į elektronines patyčias rekomendacijomis“;
- Olweus patyčių prevencijos programos standartais;
- „Drausminimo kopėtėlėmis“;
- Korekcinis pokalbis organizuojamas virtualiu/nuotoliniu būdu.

Rekomendacijos parengtos remiantis informaciniais šaltiniais:

- Nacionalinės švietimo agentūros rekomendacijos „Smurto ir patyčių prevencija mokantis nuotoliniu būdu“
- www.bepatyciu.lt
- www.auguinternete.lt
- <https://krppt.lt/kibernetines-patycios/>